

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. M. Baan, Zeist; Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Nijkerk; Ds. H. van Leeuwen, Urk; Ds. D. Slagboom, Dordrecht-Centrum; Ds. M. C. Tanis, Barendrecht; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, Meerkerk. Telefoon 01837-357

Administratie:

Joh. van der Lee, Van Eeghenstraat 14, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-3814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het pand” te Alphen aan den Rijn.

Abonnementsprijs f 6,— per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada: 3 dollar per jaar.

Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

De nooit beschamende hoop

En de hoop beschaamt niet, omdat de liefde Gods in onze harten uitgestort is door de Heilige Geest, Die ons gegeven is.

Romeinen 5 : 5

Rijke zaken, heilszaken worden door de apostel Paulus in Rom. 5 aan de orde gesteld. Zaken, die blijken in het leven van een kind van God. Om 's Heeren wil kent men verdrukkingen. In het testament staat: „In de wereld zult gij verdrukking hebben”. Die verdrukking kent een heilzaam doel: lijdzaamheid. En de lijdzaamheid leidt tot bevinding. De vrucht van de bevinding is de hoop. Over die hoop willen we even nadenken.

Nu moeten we ons begrip hoop niet vereenzelvigen met de christelijke hoop, de bijbelse hoop. Een gangbare uitdrukking is: Zolang er leven is, is er hoop. Velen echter die dit uiten, hebben geen grond voor hun hoop. Men koestert soms ook een ijdele hoop. 'k Denk in dit verband aan een ernstige patiënt. Hij bezit een ongeneeslijke kwaal. Toch is de overtuiging bij hem aanwezig, dat het nogal meevalt. Hij merkt op: als het straks zomer zal zijn, kom ik weer buiten. Ik gevoel me nu weer aardig. De zomer komt in het zicht. Men doet een grote teleurstelling op. In plaats van weer het leven in te kunnen gaan, zal men nu uit het leven moeten treden. Men had een hoop, maar een hoop zonder grond. Zo reizen er nu velen naar de eeuwigheid: met een hoop zonder grond. De hoop is gelijk aan het huis der spinnekoppen. U weet het, die wordt met een veeg van de doek uit de hoek van de kamer weggehaald. Er zijn er ook, die de reis naar de eeuwigheid aangaan met een valse hoop. Men leeft uit konklusies. Men heeft zich een huis voor de toekomst gebouwd, maar in het aangezicht van de dood stort het ineen. Het huis was op een zandgrond gebouwd. Het rustte niet op het vaste fundament Jezus Christus. De hoop rustte niet in Zijn borgwerk, in het werk der genade.

In de Bijbel wordt de hoop vergeleken met het anker. Een schipper durft niet zonder anker de zee op te gaan. Zonder anker zou het schip kunnen afdrijven. Wanneer het noodzakelijk blijkt, wordt het anker uitgeworpen. En wanneer het anker vasthaakt, is het schip veilig. Behoeft de bemanning niets te vrezen. Zonder dat anker zou het schip een speelbal der golven zijn. Zonder dat anker wordt het meegesleurd en zal het zeker ondergaan in de golven, of te pletter slaan.

Een christen durft zonder anker de levenszee niet op te gaan, want hij weet wat er op die

zee plaatsvindt. De reis naar de haven der behoudenis gaat niet altijd over een kalme zee. Vele stormen zal men moeten trotseren. Dit staat in het Woord van God.

Om nu zeker te zijn in die haven te komen, moet er een anker aan boord zijn. Dat anker is nu de hoop. Door het geloof wordt dit anker uitgeworpen in een hechte grond. Het haakt vast in de beloften van God. In het hart van Christus. De ketting mag gespannen staan, maar de overtuiging is aanwezig, dat men in de golven niet onder zal gaan. Men zal niet sterven, maar leven. Men zal komen op de plaats van bestemming.

Nu vraagt u misschien, maar hoe kan ik weten dat die hoop mijn deel is? Paulus wijst op de grond van de hoop; de liefde van God. Die liefde is in het hart uitgestort. Hier wordt gewezen op de grote, rijke daad van God: Zijn liefde in het hart. Dit leidt tot aanbidding. Want wat was en is het menselijke hart? Het is het centrum van de zonde. Jezus zegt het ons wat uit het hart 'voorkomt: boze bedenkingen, doodslagen, overspelen, hoerijen, dieverijen, valse getuigenissen, lasteringen. Het gedichtsel der gedachten van des mensen hart is te allen dage boos. Zo leren we ons hart zien en kennen, wanneer de Heilige Geest in ons werkt. Dus van ons hart kan niets goeds worden gezegd.

Nu komt de Heere in dat zondige hart. Met Zijn straf? Neen, met Zijn liefde. Hij gaat met Zijn liefde wonen in het hart. Die liefde gaat ons leven beheersen, bewerken. Wat ons een last was, wordt ons een lust. Er ontstaat liefde tot de Heere. Een hartelijke betrekking op de Heere. Er komt een zoeken van de Heere. In de zonde kan men niet meer leven. De zonde wordt zonde en de schuld wordt schuld. Er is het oprecht belijden van zonde en schuld. Het hartelijk leedwezen, dat men God door zijn zonden vertoond heeft, en men gaat die hoe langer hoe meer vlieden en haten. Er is de hartelijke vreugde in God door Christus, en de lust en liefde om naar de wil van God in alle goede werken te leven. Liefde tot Zijn Woord, Zijn wet, Zijn dag en Zijn volk. En als de Heere vraagt: „Hebt gij Mij lief?” dan kan spontaan geantwoord worden: „Heere, Gij weet alle dingen, Gij weet, dat ik U liefheb”. Er is liefde tot de Heere. Nu is die liefde echter niet de grond, maar Gods liefde. De

liefde van God. „Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst heeft lief gehad”. Omdat God liefheeft, heb ik lief. Eerst was er liefde tot mij. Die liefde is er van eeuwigheid. Die liefde blijkt in de tijd in de zending van Zijn Zoon, in het werk van Zijn Zoon. Johannes schrijft het: „Hierin is de liefde van God jegens ons geopenbaard, dat God Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem. Hierin is de liefde, dat God Zijn Zoon gezonden heeft tot een verzoening voor onze zonden”.

Liefde tot ons in Christus en daarom ook liefde in ons. Liefde in het opzoeken van de Heere. In Zijn bearbeiding, in Zijn leiding, in Zijn verzorging en bewaring.

Nu is die liefde uitgestort. God is geen karig God. Hij schenkt mild en overvloedig. Die liefde is uitgestort door de Heilige Geest. Met Zijn Geest gaf de Heere ook de liefde. Door Zijn Geest schonk Hij de liefde. Die Geest is de grote gave van God. Die Geest is geen stormige Geest, maar een Geest, Die getuigt. Getuigt van Gods liefde tot ons en in ons. Dit gebeurt bijzonder wanneer de duivel wijst op de zonden. Wanneer men een dwalend schaaap gelijk is, en opgemerkt wordt: de Heere zal niet meer naar u om zien. Wanneer twijfel en vrees het hart vervullen. De Geest troost dan met de rijke zekerheid, dat de verkiezing Gods onberouwelijk is. Hij troost door de prediking van het Woord. Hij wijst op Gods onveranderlijke trouw. Hij zegt: „God heeft u lief met een eeuwige liefde en daarom getrokken met goedertierenheid. Het verbond Zijns vredes zal niet wankelen”. Hij wijst op Zichzelf als Inwoner, als door God gegeven. Zijn liefde is daarom in u blijvend. Dit bemoedigt en sterkt in het strijdperk van het leven. Hierdoor wordt de hoop weer levendig.

En nu zegt de apostel: „De hoop beschaamt niet”. Men komt met zichzelf en met de mensen beschaamd uit, maar met deze hoop niet. De hoop maakt niet te schande.

Nu kan het langer duren voordat de vervulling van de hoop gezien wordt. Er kunnen zelfs jaren overheen gaan, maar waar de hoop, deze hoop zich opricht, wordt verkregen, want allen, die de Heere verwachten, zullen niet beschaamd worden.

De Heer' betoont Zijn welbehagen;
Aan hen, die need'rig naar Hem vragen,
Hem vrezen, Zijne hulp verbeiden,
En door Zijn hand zich laten leiden;
Die hoe het ook moog' tegenlopen,
Gestadig op Zijn goedheid hopen.

Vraagt u nederig naar de Heere? Vreest u Hem? Verbeidt u Zijn hulp? Begeert u door Zijn hand geleid te worden?

Wanneer u deze vragen bevestigend kunt beantwoorden, zegt Petrus tot u: „Hoopt volkomenlijk op de genade, die u toegebracht wordt in de openbaring van Jezus”. En die hoop zal niet beschamen, omdat de liefde van God in onze harten is uitgestort, door de Heilige Geest, Die ons gegeven is.

M. C. Tanis

VAN DE REDAKTIE

Ds. C. Smits heeft ons land verlaten en is naar zijn nieuwe gemeente te Clifton in de Verenigde Staten van Noord-Amerika vertrokken. In verband daarmee heeft hij zich teruggetrokken als lid van de redactie van ons blad. We zien hem node uit ons midden vertrekken. Hij was onzer één. Hij heeft van het begin af vele meditaties voor ons blad geschreven en de belangen van ons blad behartigd, omdat de oude Gereformeerde beginselen hem lief zijn. Geliefde vriend en broeder Smits. We willen u op deze wijze hartelijk dank zeggen voor al uw gewaardeerde arbeid. We wensen u en uw vrouw van harte Gods zegen toe in het nieuwe vaderland. Ook daar is nog arbeid voor u in Gods Koninkrijk, en de Heere moge die arbeid zegenen tot verheerlijking van Zijn Naam. We nemen thans afscheid van elkaar, maar de banden blijven en we hopen ook in de toekomst op uw medewerking voor ons blad te mogen rekenen.

Namens de redactie,
Ds. G. BLOM

VAN DE ADMINISTRATIE

De laatste weken is gebleken, dat ons blad steeds meer belangstelling krijgt. Vele proefnummers zijn op verzoek verzonden en ook verschillende nieuwe abonnees konden genoteerd worden. Een ieder, die instemming met de uitgave betuigde, zeggen wij hartelijk dank. Alle correspondentie te beantwoorden, is ons niet doenlijk, maar wees er van overtuigd, dat wij steeds van alles goede nota namen en het ons tevens bemoedigde in ons werk voor, zoals één onzer abonnees schreef, de ons intussen lief geworden uitgave en dat het meer en meer dienstbaar moge zijn tot verbreiding van de oude Gereformeerde beginselen. Ook waren er die één of meerdere abonnementen voor hun rekening namen, waardoor ons blad in breder kring kon worden gelezen. Wie volgt dat goede voorbeeld? Als al onze abonnees in eigen omgeving eens meer bekendheid gaven aan ons blad, het aantal lezers zou ongetwijfeld nog sneller uitbreiden. Wie wil ook hieraan medewerken? De beginselen, die ons blad verspreidt, zijn toch ons aller steun waardig! Met veel dank vermelden wij ten slotte, dat aan giften werd ontvangen f 93,50. Ook in de vakantietijd vergeten wij toch niet een extraatje te zenden? Ons gironummer is 704350 t.n.v. Administratie „Bewaar het Pand”, Van Eggenstraat 14, Alphen a/d Rijn.

v.d.L.

De Christinnereis is voor jong en oud

11.

Alles is door de vijand in het werk gesteld om het geestelijk reisgezelschap naar het beloofde land tot andere gedachten te brengen. Door af te zakken in ons denken naar de genietingen van het vlees, wordt het geestelijk denken des geloofs met lamheid geslagen. Daarom moet het geestelijk denken vanuit het Goddelijk denken des Woords verzorgd en versterkt worden.

Lukt het de vijand niet deze reizigers tot andere gedachten te brengen, dan is het voor hem, naar zijn eigen woord vanuit die onvergetelijke nacht der beproeving, een verloren zaak. Bij het volk, dat roept en blijft roepen om genade, heeft satan geen winst te boeken. De Heere hoort en verhoort het geroep om genade, daar wordt hulp van boven verstrekt. En zie, de slaven van satan zoeken bescherming achter de muur op het terrein van de boze hond.

Vriendelijk en belangstellend informeerde de man naar de welstand van de vrouwen, die door hem waren bevrijd. „O”, was het antwoord, „dank zij uw Vorst, het gaat ons goed, maar wij waren zeer verschrift; wij zijn u dan ook zeer dankbaar, want indien gij ons niet te hulp waart gesneld, weten wij niet wat er van ons geworden zou zijn”.

Maar met deze erkentelijkheid voor de genoten hulp was de zaak nog niet af. De oorzaak van deze stagnatie lag in het verzuim van de vrouwen, dat zij bij het verlaten van de heer Welbehagen gepleegd hadden. En dat werd door het bespiedend oog van de vijand bemerkt, zodat hij van dat verzuim gebruik kwam te maken.

Daarom ging de bevrijder van dit gezelschap aldus voort: „Het verbaast mij zeer, dat, toen u bij de poort verversingen werden aangeboden en gij u daar verkwikt hebt, gij toen niet van de Heer der plaats een geleide hebt gevraagd, daar gij toch zulke zwakke vrouwen zijt. Gij hadt dan al die moeite en gevaren kunnen vermijden”.

Daar was verzuim gepleegd door niet om een leidsman te vragen op de nog zo onbekende en gevaarvolle weg, en dat vanwege de boze lieden, die tot in hart en nieren Sion gram zijn. Terwijl de overste Leidsman en Vol-einder des geloofs, Jezus, altijd bereid is één van Zijn dienaren de nodige bescherming op te dragen. En zo is dat verzuim niet alleen schadelijk voor de reizigers naar de Hemelstad, maar ook ontorend voor Hem, Die het de Vader beloofd heeft voor hun ziel en zaligheid te zorgen.

„Helaas”, zei Christinne, „wij waren zo vervuld van onze tegenwoordige zegeningen, dat wij er geen ogenblik aan dachten welke gevaren ons zouden kunnen bedreigen. En dan, hoe konden wij vermoeden, dat in de nabijheid van des Konings paleis zulke booswichten zich zouden ophouden! Zeker, het

was goed geweest als wij onze Heer om een gids hadden verzocht, maar eigenlijk begrijp ik niet goed waarom hij ons niet werd meegegeven, daar wij er zo grote behoefte aan hadden”.

De zonde van nalatigheid, door niet onze afhankelijkheid van de Heere te beleven, wordt veeltijds maar licht geacht, zodat die schuld maar weinig gevoeld en beweend wordt.

Zeker, de Heere had wel voor een gids kunnen zorgen, al was er niet om gevraagd. Maar zou dat, opvoedkundig gedacht, wel goed geweest zijn? U kunt toch wel begrijpen, dat die gemakkelijheid op den duur de zorgeloosheid in de hand werkt en dat wil de Heere niet.

Bevrijder zegt dan ook: „Het is niet altijd nuttig dat ons dingen, die wij behoeven, worden geschonken zonder dat wij er om vragen, want zij worden dan wel eens van weinig waarde geacht. Maar wanneer de mens dringend behoefte gevoelt aan een zaak, en hij zijn innige begeerte kenbaar maakt, dan zal hij de vervulling daarvan des te hoger schatten en er met meerdere waardering gebruik van maken. Wanneer mijn Heer u een gids had gegeven, dan zoudt gij er niet toe gekomen zijn uw verzuim te betreuren, dat gij er Hem geen hadt gevraagd, daar gij toch meende er geen te behoeven. Zo moeten alle dingen medewerken ten goede ten einde u te oefenen in waakzaamheid”.

Gelukkig, deze duidelijke onderwijzing tot vernedering voor de Heere vond ingang. Spontaan kwam Christinne tot de vraag: „Zullen wij teruggaan naar onze Heere om hem onze dwaasheid te belijden en een gids te vragen?”

Maar neen, dat is niet nodig. Geheel tegemoetkomend zei Bevrijder: „Ik zal het onze Heer zeggen hoezeer gij uw verzuim betreurt. Gij behoeft niet terug te keren, want op elke plaats waar gij zult aankomen, zult gij vinden al wat gij zult behoeven, en alles is daar gereed om de veiligheid van de pelgrims tegen elke aanval te verdedigen. Maar gelijk ik zeide: „Hij wil verzocht worden, dat Hij het hun doe”. En de zaak moet al zeer nietig zijn, die niet waard is dat men er om vraagt”.

Nadat Bevrijder dit gezegd had, ging hij terug en de pelgrims vervolgden hun reis. En wat toen gezegd is, geldt ook voor ons. Nadrukkelijk is het ons door de Heere betuigd, dat het Hem verzocht moet worden Zijn beloften in ons hart en leven te vervullen. Hij wil er ons door binden aan de troon der genade.

Toen zei Barmhartigheid, die de zaak van een geheel andere kant bezag: „Welk een onverwachte teleurstelling is dit! Ik had er vast op gerekend, dat wij alle gevaar te boven waren, en dat wij geen tegenspoed meer zouden ontmoeten”.

„Ja, uw gebrek aan ervaring, lieve zuster”, zei Christinne tot Barmhartigheid, „kan tot uw verontschuldiging dienen, maar wat mij be-

treft, mijn schuld is zoveel te zwaarder, want ik had het gevaar moeten voorzien en op hulp bedacht moeten zijn. Ik ben wel zeer te veroordelen”.

„Wel”, hernam Barmhartigheid, „hoe is het mogelijk, hoe hebt gij dat kunnen voorzien? Wees zo goed mij dat raadsel eens op te lossen”.

„Zeker”, zei Christinne, „dat wil ik u gaarne zeggen. Vóór ik een voet buiten de deur had gezet om de reis te aanvaarden, had ik ’s nachts een droom. Ik zag namelijk twee mannen, volkomen gelijk aan die twee booswichten, en ik hoorde hen samen beraadslagen wat zij zouden doen om mijn redding van het eeuwig verderf te verhinderen. Ik zal u hun eigen woorden mededelen, die ik vernam te midden mijner angsten.

„Wat zullen wij toch met deze vrouw doen”, zeiden zij, „want zij roept voortdurend, hetzij zij waakt of slaapt, om vergeving van zonden. Indien zij zo voortgaat als zij begonnen is, zullen wij haar verliezen evenals wij haar man hebben verloren”. Deze woorden hadden mij voorzichtig moeten maken, en mij moeten doen omzien naar een beschermer”.

Inderdaad, door te letten op de bedoeling van de vijand, krijgt de voorzichtigheid van de rechtvaardigen steeds meer waarde voor ons. Gelijk Salomo met voorzichtigheid de tempel heeft gebouwd, hebben wij haar in acht te nemen bij het bouwen van het huis van onze verwachting voor de eeuwigheid.

„Wel”, zei Barmhartigheid, „evenals wij door dat verzuim een beter inzicht hebben gekregen in onze tekortkomingen, zo heeft de Heere ons daar tegenover een ruimere blik gegeven op de rijkdom van Zijn genade. Hoe duidelijk blijkt het, dat Hij ons op onze weg heeft gevolgd met Zijn ongevraagde gunstbewijzen, en dat Hij ons uit louter genade heeft verlost van het geweld dergenen, die sterker waren dan wij”.

Ja, wij moeten tot het juiste inzicht komen van onze tekortkomingen, want de zonde van nalatigheid kan ver strekkende gevolgen hebben tot grote schade van ons geestelijk leven. De Schrift zegt ons dan ook: „Bewaar de bestendige wijsheid en bedachtzaamheid; want zij zullen het leven voor uw ziel zijn”.

Nijkerk

R. Kok

Naar de Catechisatie

59.

DE ZONDEVAL (3)

Hebt u nog getracht een antwoord te vinden op de vraag, waarmee we onze vorige les beëindigd hebben: hoe kan Paulus schrijven in 1 Tim. 2 : 14: „En Adam is niet verleid geworden, maar de vrouw, verleid zijnde, is in overtreding geweest”?

Het kan natuurlijk niet de bedoeling van Paulus en van de Heilige Geest geweest zijn om te stellen, dat Adam niet is verleid geweest. Maar we hebben hier te doen met een bepaalde spreekwijze, zoals we die meer in de Heilige Schrift tegenkomen. O.a. Christus zegt in Joh. 6 : 27: „Werkt niet om de spijs, die vergaat, maar om de spijs, die blijft tot in het eeuwige leven”, terwijl de spreukendichter zegt, dat de luiaard niet dan gescheurde klederen zal dragen. Het is duidelijk, dat Christus bedoelt met „werkt niet om de spijs, die vergaat”, dat het werken voor ons tijdelijk bestaan niet het allervoornaamste, het ene nodige, in de weg zal staan en dit in beslag zal nemen.

Wanneer Paulus schrijft, dat Adam niet is verleid geweest, dan moeten we hier het verband van de tekst bezien. De apostel laat in dit hoofdstuk uitkomen hoe de positie van de vrouw dient te zijn in de samenkomsten van de gemeente, namelijk dat zij in de gemeente niet lere. Voor „lere” staat in de grondtekst een woord, dat wijst op een spreken met autoriteit. Hij verbindt hieraan, dat de vrouw niet over de man mag „heersen”. Heersen als zelfstandig persoon, met autoriteit. Zo mag zij niet leren. Dit laat de apostel niet toe. En dit

is niet een persoonlijk gevoelen van Paulus, maar hij schrijft dit door de inspiratie van de Heilige Geest. Heeft de vrouw iets te vragen, aangaande het gehoorde woord, zij wachte tot zij thuis zij, haar man erkenne door haar vraag te richten tot hem. Door de man in ere te houden, is juist ook haar eer.

Blijkbaar openbaarde zich in de oud-christelijke kerk een neiging (aldus J. van Andel in zijn kommentaar) om zich op gemeentelijk gebied tot 's mans gelijke op te werpen. Zij meende te goeder trouw even goed als de man gerechtigd te zijn om in de eredienst het woord te voeren. In Christus was immers man noch vrouw meer. Zij had evenals de man de Geest ontvangen en soms wel de gave der profetie. Dit was dus de christelijke vrijheid. Deze gedachte leidde de vrouw tot zulk een spreken met autoriteit. En dit verbiedt de apostel ten zeerste.

Twee redenen voert hij nu aan volgens welke de vrouw (ook de ongehuwde vrouw naar het verband) niet als lerares mag optreden in de gemeentelijke samenkomst. De eerste reden is: de schepping naar Gen. 2, en de tweede is: de val naar Gen. 3.

Paulus wijst op de orde Gods in Zijn schepping van man en vrouw. Adam is eerst gemaakt, daarna Eva (vers 13 van het tekst-hoofdstuk). De man heeft zelfstandig bestaan, dus ook zonder de vrouw. Dr. C. Bouma schrijft in zijn kommentaar over de brieven aan Timotheüs (voorheen uitgave Bottenburg) hierover het volgende:

„Maar hier wordt met Goddelijk gezag herinnerd aan de scheppingsgedachte Gods, Die met opzet de man als eerste heeft geschapen om daarmee tot openbaring te brengen, dat de man de eerste, de meerdere is in gezag, boven de vrouw. Daarin heeft de Schepper Zijn soevereiniteit geopenbaard, waartegen nooit het schepsel zich stellen of verzetten mag”. „Man en vrouw zijn maaksel Gods, gevormd door Zijn hand als aardewerk. Daarom ook over de kwestie van de prioriteit geen kritiek en verzet, want dat ware strijden tegen God de Schepper Zelf”.

Het tweede argument voor het verbod van de apostel, dat de vrouw niet in de openbare ere-

dienst zich gelijk mag stellen met de man, ontleent Paulus aan de val. „Adam is niet verleid geworden, maar de vrouw, verleid zijnde, is in overtreding geweest”, 1 Tim. 2: 14.

Hier bedoelt de apostel aan te geven, dat de vrouw de eerste is geweest ten opzichte van de verleiding tot zonde door de duivel.

In de orde der schepping is Adam de eerste, de meerdere, de gezagdragende. Maar in het stuk van de zonde was de vrouw de eerste. De vrouw is de eerste bondsbreukige, de eerste verleidster geweest. Zij heeft Adam verleid. Zij heeft willen heersen over het tot zonde brengen van haar man. Haar heeft het dus niet goed gedacht haar plaats als vrouw te behouden, waarop God haar gesteld had. Zonder eerst haar man in kennis te stellen en hem te vragen over wat de slang haar voorgespiegeld en gezegd had, heeft zij van de verboden boom gegeten en Adam ook daartoe verleid. Zie, dit is het argument, dat Paulus nu aanvoert, dat één van de gevolgen van haar zonde, van ook haar heersen dus, is: dat de vrouw niet zal heersen in de gemeente, maar dat zij zwijge en thuis haar eigen man vrage, 1 Kor. 14: 34 en 35.

Onwillekeurig zijn we hier even terechtgekomen bij de kwestie, die in onze tijd velen bezig houdt, de plaats en positie van de vrouw in de openbare samenkomsten van de gemeente. Het ligt echter niet in ons bestek hierover verder in onze catechisatielessen uit te weiden. Niettemin zegt ons het geciteerde uit de genoemde commentaren of verklaringen wel één en ander. Ja maar, zo zegt men tegenwoordig, die commentaren zijn verouderd. Wij hebben nu meer licht in de uitlegging van de Schrift. Maar dan vragen we toch in alle ernst: hebben dan al deze toch wel ook wetenschappelijke mannen en van toch niet veel oudere tijd het mis gehad?

Ter zake. Mochten we bovenal iets leren verstaan door ontdekkende genade hoe diep we gevallen zijn, hoe groot onze zonde en ellende is, maar ook hoe onpeilbaar de diepte is van Gods verlossende genade in Christus tot eeuwig behoud!

Urk

V.L.

Het kiesrecht der gemeente

1

Ds. J. Tamminga, predikant van de Old Christian Reformed Church te Grand Rapids (Michigan) U.S.A., deel uitmakend van de Free Christian Reformed Churches of Canada and U.S.A., waarmee onze kerken in korrespondentie staan, heeft naar aanleiding van het bekende synodale besluit omtrent het vrouwenkiesrecht een paar lezenswaardige artikelen geschreven in THE MESSENGER, het orgaan van deze kerken.

We menen onze lezers deze artikelen niet te mogen onthouden. We laten hier volgen het artikel, dat voorkwam in het nummer van april jl.

Het volgende artikel zullen we zo spoedig mogelijk opnemen.

B.

DE SYNODE VAN DE CHR. GEREK. KERKEN IN NEDERLAND V

Kiesrecht der gemeente

Inzake dit kiesrecht is er op de Synodevergadering in januari van dit jaar een beslissing gevallen. Ik heb al in het vorige artikel opgemerkt, dat de desbetreffende commissie de opdracht had gekregen een uitspraak voor te bereiden, waarin aandacht gegeven werd aan:

- a. het karakter van de verkiezing,
- b. het verschil tussen het kiesrecht van de vrouw en de vrouw in het ambt en in de loop der Synode hierover te rapporteren.

Twee rapporten kwamen in januari ter tafel, een meerderheidsrapport, dat stelde, dat er geen aanwijzingen in Gods Woord zijn, die te kennen geven, dat de vrouwen niet mogen deelnemen aan verkiezingen van predikanten, ouderlingen en diakenen, en een minderheidsrapport van de hand van Ds. Tanis, dat stelde, dat de vrouwen niet het recht hebben te stemmen, omdat de verkiezing tot het ambt beslist een daad is van een zekere regeermacht en dat deze de vrouw in het licht van de scheppingsordinantie niet toekomt.

Prof. Hovius, de adviseur der commissie, gaf eveneens als zijn oordeel, dat de Heilige Schrift de vrouwen geen vrijheid geeft te stemmen.

Na heel wat discussie kwam de Synode eindelijk tot de volgende uitspraak (het lijkt mij gewenst de uitspraak in zijn geheel op te nemen):

De Generale Synode: overwegende dat a. de bedoeling van de instructie van de Partikuliere Synode van het Westen en die van het Noorden is

om ruimte te verkrijgen voor het doen deelnemen van zusters der gemeente aan de verkiezing van ambtsdragers; b. dat het commissie-rapport tegemoet is gekomen aan de bedoeling van de instructie van de Partikuliere Synode van het Oosten en die van het Zuiden; c. dat deelneming van de zusters aan de verkiezing van ambtsdragers niet is te beschouwen als een stap op de weg van het toelaten van de vrouw tot het bijzondere ambt; van oordeel dat a. de wijze waarop aan de medewerking van de gemeente bij de verkiezing van ambtsdragers vorm gegeven moet worden in de Schrift niet nauwkeurig wordt voorgeschreven;

b. er geen aanwijzingen in de Heilige Schrift zijn, die reden geven de zusters van de gemeente van het deelnemen aan de verkiezing uit te sluiten;

c. bij de verkiezing als middel waardoor Christus aan Zijn gemeente ambtsdragers geeft de medewerking van de gemeente zoveel mogelijk tot haar recht moet komen;

d. de positie, die de vrouw in de nieuw-testamentische gemeente van de Heere ontving, haar in staat stelt onder leiding van de kerkeraad samen met de man zich niet alleen bij de approbatie, maar ook bij de verkiezing van ambtsdragers uit te spreken;

sprekt uit dat bij de verkiezing van ambtsdragers door de gemeente, die tot het Heilig Avondmaal zijn toegelaten, aan de verkiezing deelnemen.

Persoonlijk betreurt ik dit besluit. Ik kan met geen mogelijkheid ontdekken waar de Heilige Schrift aan de vrouwen de vrijheid geeft mee te beslissen wie de gemeente in Christus' naam zullen regeren. Ik stem onmiddellijk toe, dat de Schrift zich niet rechtstreeks uitspreekt over het stemrecht van de vrouw (of mag ik mij eigenlijk zo niet uitdrukken en moet ik alleen spreken over het stemrecht van de gemeente? zodat dus de vrouw automatisch daarin is begrepen?). Maar ik meen toch wel op zijn minst aanwijzingen te vinden, dat de vrouw niet meewerkte aan de verkiezing van ambtsdragers. Als de Schrift in Hand. 1 spreekt over de verkiezing van Matthias, kan moeilijk beweerd worden, dat de vrouwen hun medewerking daaraan verleenden. Duidelijk spreekt Petrus hier van „mannen broeders” (vs. 16). En in Hand. 6, waar ons de verkiezing van de zeven diakenen wordt meegedeeld, krijgt men evenmin de indruk, dat de vrouwen hieraan meewerkten met hun stem uit te brengen. Weer spreekt de apostel van „broeders” (vs. 3).

Ik meen, dat ook een hoofdstuk als 1 Korinthe 11 wijst op de „onderdanige” positie van de vrouw in de gemeente. Ik weet zeer wel, dat het hier niet rechtstreeks gaat over de verkiezing van ambtsdragers. Dit hoofdstuk handelt over het feit, dat het de vrouw niet toegestaan is in de gemeente te spreken of te leren, maar dat zij zal moeten zwijgen.

Toch ben ik met Prof. Bouwman van oordeel, dat Paulus hier de verhouding tussen man en vrouw in Korinthe in verband met de scheppingsorde brengt. De vrouw is geroepen ook in de gemeentevergaderingen haar afhankelijkheid van de man naar scheppingsorde te eerbiedigen.

Dat betekent, naar ik meen, niet alleen, dat zij niet mag optreden om het woord te voeren of deel te nemen in allerlei discussies, maar houdt ook in, dat zij niet mag meewerken aan de verkiezing van ambtsdragers. Of is het bij die verkiezing van ambtsdragers onmogelijk de bestaande scheppingsorde om te keren? Kunnen nu de vrouwen de mannen niet gaan overheersen? Het is toch allerminst ondenkbaar, dat er heel wat meer vrouwen gaan deelnemen aan de stemmingen in verschillende gemeenten dan mannen (vaak zijn er meer vrouwelijke leden dan mannelijke). Kunnen dan de vrouwen niet zulk een invloed gaan uitoefenen, dat het in de praktijk er toch op neer komt, dat de mannen overheerst worden? Het is natuurlijk waar, dat de kerkeraad de tallen waaruit de ambtsdragers gekozen worden, stelt. In die zin kan men zeggen, dat de kerkeraad het heft in handen houdt. Maar het is evenzeer waar, dat de kerkeraad vaak het oor leent aan stemmen, die uit de gemeente opkomen, aan druk, die op hem uitgeoefend wordt.

Men zal begrijpen, dat ik hier niets ten kwade van de zusters der gemeente bedoel. Het moet gezegd, dat er niet zelden meer echt meelevende zusters gevonden worden dan broeders. Ook is het waar, dat er heel wat vrouwen zijn, die een diep inzicht in de waarheid hebben en een gefundeerd oordeel over allerlei zaken in de kerk. Maar dat is geen reden om de vrouwen nu, wat de verkiezing betreft, op één lijn te plaatsen met de mannen.

De voorstanders van het kiesrecht van de vrouw hebben er op gewezen, dat bij de zogenaamde approbatie (letterlijk: goedkeuring) de vrouw in wezen hetzelfde recht bezit als bij de verkiezing. Of anders: als de vrouw wel het recht van approbatie bezit, waarom mag zij dan niet deelnemen aan de verkiezingen? Voor minder ter zake kundigen moge ik dat woord approbatie even iets nader toelichten. Als de kerkeraad b.v. een tweetal afkondigt ter voorziening in de vakature van predikant, of een nominatie voor ouderlingen en diakenen bekend maakt, heeft elk gemeentelid het recht van approbatie, van goedkeuring. Heeft iemand bezwaren tegen één der bekend gemaakte personen, dan heeft hij het volle recht zich bij de kerkeraad te vervoegen om zijn bezwaren daar ter tefel te brengen.

De kerkeraad zal dan de gegrondheid van die bezwaren moeten onderzoeken, en indien zij waar blijken te zijn, zal de gekozen niet in het ambt bevestigd kunnen worden.

Het kan ook omgekeerd en zo is het, gelukkig, meestal het geval. Men stemt van harte met de keuze van iemand, althans men heeft geen wettige bezwaren tegen hem. Dan vervoegt men zich uiteraard niet bij de kerkeraad. Zwijgen is ook in dit geval instemmen, goedkeuren, approberen.

Welnu, zo zegt men, de vrouwen in de gemeente hebben ook het recht zich te vervoegen bij de kerkeraad. Niet alleen de mannelijke leden (die onder censuur staan), maar ook de vrouwelijke hebben het recht van approbatie. Waarom dan niet het recht van stemmen erkend?

In wezen is dat stemmen evenmin als het approberen een regeerdaad.

Ik meen toch wel een groot verschil te moeten zien tussen wat men doet bij approbatie en bij het kiezen van een ambtsdrager.

Prof. Bouwman wijst er in zijn grote werk „Gereformeerd Kerkrecht” terecht op, dat het approbiatierecht aan alle leden der kerk, ook aan niet-belijdende leden (die niet onder censuur staan) toekomt. Elk lid der gemeente heeft het recht eventuele bezwaren in te dienen tegen een persoon of zaak. De kerkeraad zal altijd gelegenheid moeten geven aan elk gemeentelid informatie in te winnen, vragen te stellen, op bepaalde zaken te wijzen, bezwaren in te dienen. Dit is niet een meewerken met de kerkeraad op dat ogenblik. De persoon, die ter vergadering verschijnt, maakt niet een deel uit van die vergadering. Hij is geen lid van die vergadering. Hij is slechts iemand, die iets zegt of vraagt of inlichtingen verstrekt. En zodra hij zulks gedaan heeft, verlaat hij de vergadering. Natuurlijk, want hij maakt in geen enkel opzicht deel uit van die vergadering.

Bij de zogenaamde gemeentevergadering ligt het heel anders. Ik weet natuurlijk wel, dat deze „gemeentevergadering” eigenlijk een kerkeraadsvergadering is met de gemeente. De kerkeraad heeft die vergadering samen geroepen, de kerkeraad heeft de leiding, de kerkeraad legt het verloop van de vergadering in zijn notulen vast en leest die op de eerstvolgende kerkeraadsvergadering. Alles waar, maar dat neemt niet weg, dat de gemeente wettig deel uitmaakt van die bewuste vergadering. Men zit er maar niet wat bij om vragen te stellen, om inlichtingen in te winnen, enz.

Neen, de gemeenteleden zijn opgekomen om daadwerkelijk deel te nemen aan de handelingen van die vergadering. Allen, die aanwezig zijn, moeten de presentie-lijst getekend hebben; het is niet een kerkeraadsvergadering waar men, laat ik zeggen, halverwege de avond binnen kan vallen als in het geval van approbatie. De kerkeraad moge opgeroepen hebben en de leiding hebben — allemaal waar —, maar het is een vergadering van en met al de aanwezige personen, die allen hun stem uitbrengen, een beslissende stem.

Het is immers niet zo, dat de door de gemeente uitgebrachte stem alleen maar de waarde van een advies heeft, zodat de kerkeraad later, na de vergadering, precies het tegenovergestelde kan beslissen. De kerkeraad mag later een gekozen benoemen als ouderling of diaken, maar hij is gebonden aan de uitslag van de stemming der gemeente. Er moet al heel iets bijzonders aan de hand zijn of er moeten ernstige op feiten gegronde bezwaren ingediend zijn, maar anders is de kerkeraad gebonden aan het resultaat der stemming.

Prof. Martin Monsma zegt in zijn boekje „The Congregational meeting” het volgende (ik neem het in het Engels over): I would rather not say that votes taken at congregational meeting should be looked upon only as straw votes and that they are in no way binding. I would say that the results of votes taken at congregational meetings are normally binding, because the consistory has decided thus to regard decisions reached at congregational meetings” (Monsma schrijft dit in verband met wat Prof. Wm. Heyns in zijn boek „Handbook for Elders and Deacons” schreef: „even to put a question to a vote may not be amiss, if it is only well understood that such a vote is meant as only a straw vote for information of, and in no way binding upon the consistory.”) Underlining of me, T.

Ik meen, dat er bij de gemeentevergadering sprake is van medewerking der leden met de kerkeraad op zulk een wijze, dat in eigenlijk alle gevallen de kerkeraad gebonden is aan de uitspraak van de vergadering. In feite is dit, zoals ik boven al opmerkte, geen advies, maar een besluit.

De vrouwen gaan niet mee adviseren wie de gemeente in het ambt zullen dienen, maar mee besluiten. En zoals ik ook boven al zei, is het heel wel mogelijk (in menige gemeente zal dit het geval zelfs wel zijn), dat de vrouwen behoorlijk in de meerderheid zijn. Is hier dan geen sprake van een overheersing van de vrouw op de man? Wordt zo de scheppingsorde niet geweld aangedaan? (wordt vervolgd)

T.

Voor de jeugd

Beste jongelui!

Het is al weer enige tijd geleden, dat we iets van elkander gehoord hebben. Het was me de laatste keer echt ontgaan. De feestdagen zijn altijd drukke dagen voor een predikant en de tijd gaat zo snel. Nu zijn dan de feestdagen voorbij. Dat wil niet zeggen, dat de drukte nu ook voorbij is. Als men werk ziet, dan is er altijd volop te doen. Gelukkig als men zijn werk zien mag. Dat geldt ook voor een jong mens. Dan heb je van de verveling niet gauw last. Want „verveling” is een kwaad ding in het leven. Men komt dan zo heel gemakkelijk tot dingen, die men voor God en mensen niet meer verantwoorden kan. Er is een spreekwoord, dat zegt: Ledigheid is des duivels oorkussen. Sommigen denken, dat dit in de Bijbel staat. Nu, zo is het niet. Maar dat wil niet zeggen, dat het daarom niet waar zou zijn. Het is wel terdege waar. Ik hoop, dat jullie er allemaal rekening mee zullen houden.

Inmiddels hoop ik, dat mijn jeugdige correspondentie vriendin haar geduld nog niet verloren is. Het is al enkele weken geleden, dat ik haar brief, met verschillende vragen, mocht ontvangen. De eerste vraag heb ik beantwoord. Ik hoop van naar genoeg. Reacties heb ik daarop niet meer ontvangen.

Doch nu zit mijn vriendin nog met enkele vragen omtrent de Heidelbergse Catechismus. Het is haar opgevallen, dat de vragen, die daarin voorkomen, allemaal zo persoonlijk gericht zijn. Ze weet daar niet goed weg mee, n.l. of deze vragen nu alle mensen gelden dan wel of ze alleen betrekking hebben op Gods volk. Ze heeft er met haar vriendin over gesproken en die meende, dat die vragen alle mensen gesteld worden, en ze verbond daaraan tegelijkertijd de konklusie, dat de Heere Jezus toch voor alle mensen gestorven is. Maar dat kon mijn geachte jeugdige vriendin niet geloven. Dat komt haar wat al te gemakkelijk voor. Dat de Heere Jezus gestorven is voor heidenen, roomsen en alle mensen. „Als dat zo is, dan is er geen bekering meer nodig. Want dan komt iedereen in de hemel door het lijden van Gods Zoon, zonder meer. Gaat het dan zo gemakkelijk, enz.?”

Dat is het probleem. Met deze vraag ben ik ook blij en wel om verschillende redenen. Want mijn vriendin geeft blijk interesse te hebben voor de Heidelbergse Catechismus. En dat vind ik geweldig. Want oudere mensen houden dikwijls niet zo van de Heidelbergse Catechismus. Men vindt hem wat moeilijk, men begrijpt hem niet. Waarom moet daar elke week weer uit geprekeet worden? Men hoort veel liever een vrije stof, enz. Men zou het helemaal niet erg vinden als die Heidelbergse Catechismus maar verhuisde naar het museum van oudheden. Nu, dat zou erg jammer zijn als dat gebeurde. Want de Heidelbergse Catechismus is wel niet geïnspireerd door de Heilige Geest, gelijk de Bijbel (velen geloven dat ook al niet meer, helaas!), maar de opstellers van de Heidelbergse Catechismus zijn toch wel door de Heilige Geest „verlicht” geworden. Het boekje heeft daarom in de loop der eeuwen verschillende namen gekregen waar men de betekenis en de waarde van de Heidelbergse Catechismus in heeft zoeken uit te drukken. Men heeft hem genoemd „Het Schatboek van de Kerk”. „Het Troostboek van de Kerk”, gedachtig aan de eerste vraag en het antwoord. De Heidelbergse Catechismus is ook wel genoemd „De eeuwige jeugd van Heidelberg”. Dit zijn stuk voor stuk allemaal zinvolle benamingen. De Heidelbergse Catechismus is met recht een Schatboek. De kerk is er de eeuwen door uit gevoed geworden. Voor het geloofsleven zijn er veel schatten uit naar boven gedragen. Het is ook een Troostboek. Menigeen van Gods kinderen heeft in dagen van droefheid daarin zijn troost gezocht en gevonden. Men heeft met de belijdenis van het daarin omschreven geloof de brandstapel beklommen. Men ging, gelovende al wat in die Catechismus staat, blijmoedig de dood in.

Dat men de Heidelbergse Catechismus de

„eeuwige jeugd van Heidelberg” noemde, daar heeft men mee te kennen willen geven, dat het boekje nooit oud wordt. Het zal zijn betekenis voor de kerk blijven behouden. Het opmerkelijke ten deze is, dat men zo dikwijls niet uit de Heidelbergse Catechismus kan preken, of men ontdekt er iedere keer weer nieuwe dingen in. Het is echt een boekje, dat nog steeds bij de tijd is. Het zal ook bij de tijd blijven, omdat de dingen, die er in verhandeld worden, hun betekenis hebben voor tijd en eeuwigheid.

Het boekje is samengesteld met de bedoeling om de jeugd te onderwijzen in die dingen, die ter zaligheid van node zijn. Daarom acht ik het een voorrecht als jonge mensen heden ten dage nog van de Heidelbergse Catechismus notitie nemen. Want laten we eerlijk zijn, de jeugd vraagt vandaag wel naar wat anders dan die „oude kost”. Terwijl ik dit schrijf, hoop ik, dat er onder onze jonge mensen nog vele goede uitzonderingen leven.

Ik acht het ook een voorrecht, dat jonge mensen met elkander over de Heidelbergse Catechismus praten. Al is men het met elkander niet dadelijk eens, dat acht ik minder erg. Grote mensen zijn het ook niet altijd met elkander eens. Wat wil men dan van jonge mensen, die nog in de leeftijd verkeren, dat ze bezig zijn een eigen mening te vormen.

Het boekje is samengesteld in de vraag- en antwoordvorm. Je moet het je dan zo voorstellen: De leraar stelt de vraag en de leerling geeft het antwoord. Het antwoord, dat gegeven wordt, is altijd een „geloofsantwoord”, gegrond op Gods Woord. Het doel van deze leer methode was — en is nog — om de leerlingen de geloofswaarheden bij te brengen.

De „persoonlijke” vraag werd dan aan „iedereen” gesteld. „Wat is uw enige troost...?” „Hoeveel stukken zijn u nodig te weten...?” „Waaruit kent gij uw ellende?” enz. Men moest dan op die vraag een antwoord geven. Het antwoord, zoals dat in het boekje omschreven staat. Nu kon men een antwoord geven met zijn hoofd alleen, dus met het verstand, zonder het hart. Men kon het ook doen met hoofd en hart. Zo gaat het nu nog. Helaas worden de meeste antwoorden gegeven met het hoofd. De leerlingen hebben dan het lesje van buiten geleerd. En dat is goed natuurlijk, maar het is niet genoeg om welgetroost te kunnen leven en zalig te kunnen sterven. Daarvoor moet men het antwoord met het hart leren verstaan.

Als men dus de Heidelbergse Catechismus leest of daaruit leert, dan worden de vragen aan iedereen gesteld, bekeerd of onbekeerd. Een ieder, die antwoord geeft, moet zich echter wel afvragen — dat is de bedoeling van het „persoonlijke” in de vragen — geef ik dit antwoord nu met mijn hoofd, met mijn verstand alleen dus, of kan ik dat antwoord nu ook met mijn hart geven? Sta ik er achter wat ik zeg? Is het waarheid in mijn leven wat ik antwoord? En dan zal menigeen tot de ontdekking komen, dat dit niet het geval is. Als ik dit nu ontdek, dat mijn leven niet beantwoordt aan de antwoorden uit de Heidelbergse Catechismus, dan is het met dat leven van mij niet in orde.

Dit is een ontdekking, die iedereen moet doen, ook jonge mensen. En ik acht diegenen gelukkig, die ontdekken, dat ze ongelukkig zijn. Niet omdat men er dan al is. Ook niet omdat die ontdekking zulk een aangename zaak is, maar omdat men dan geen rust meer hebben kan in het leven voor dat het in orde is. Men is dan begonnen om de drie stukken te leren, die nodig zijn gekend te worden om welgetroost te kunnen leven en zalig te kunnen sterven. Ik hoop, dat deze drie stukken door onze jonge mensen geleerd zullen worden, niet alleen met het hoofd, maar ook met het hart.

Inmiddels ontdek ik, dat mijn artikel zijn lengte al weer heeft bereikt om een bescheiden plaatsje te krijgen in „Bewaar het Pand”, en nog ben ik niet aan het eind. De nog resterende vragen beantwoord ik dan wel in een volgend nummer. Heeft C.S. nog even geduld? Tot de volgende keer dan.

Jullie aller vriend, Ds. H. C. v.d. Ent

Kerkelijke berichten

UITZENDINGSDIENST DOKTER E. VAN RIESSEN

Op donderdag 26 juni a.s. zal D.V. Mej. Dr. E. van Riessen worden uitgezonden als zendingsarts voor Mamasa, Toradjaland in Indonesië. De uitzendingsdienst wordt verzorgd door de kerken van Veenendaal, Bethel-kerk en Pniël-kerk, en van Zeist. De dienst zal plaats hebben in de Pniël-kerk, Hoofdstraat 80 te Veenendaal, en vangt aan om half acht. Voorgangers zullen zijn: Ds. M. Baan van Zeist, Ds. A. Bikker van Utrecht en Ds. J. Brons van Veenendaal.

Sliedrecht-centrum.

Maandag 9 juni jl. nam Ds. C. Smits in verband met zijn vertrek naar Clifton in de Verenigde Staten afscheid van zijn gemeente te Sliedrecht. Hij had dit eigenlijk de vorige dag al gedaan. Toen preekte hij 's morgens over Jeremia 31 : 20 en 's avonds over de laatste vraag en het antwoord van de Heidelbergse Catechismus, over de betekenis van het woord: *Amen*. Maar ter wille van zijn vele vrienden buiten Sliedrecht was de officiële afscheidsavond op maandag. De grote kerk was tjokvol. Velen moesten tevreden zijn met een plaats in de vergaderzaal. We zagen afgevaardigden uit verschillende gemeenten, vele vrienden en kollega's uit eigen en andere kerken.

Ds. Smits bepaalde ons bij de tekst Jesaja 54 : 10 en sprak over *onveranderlijke goedertierenheid*:

1. temidden van wijkende bergen en wankelende heuvelen,
2. vastgelegd in het eeuwig vreeverbond,
3. gegrond in Gods eeuwig Wezen.

Hij noemde zelf deze preek niet uitgewerkt, en dat was in zekere zin waar, omdat de preek kort was in verband met de gelegenheid, maar deze was toch rijk van inhoud. We zouden deze preek graag geheel of gedeeltelijk in ons blad opnemen, zodat ook anderen kunnen lezen. We willen nagaan of dit mogelijk is. Daarom volstaan we met dit korte verslag. Er volgden nog toespraken tot de kerkeraad en tot de toekomstige predikant, Ds. M. C. Tanis, tot vrienden en kollega's, tot afgevaardigden van kerken en tot vele anderen. Daarbij merkte Ds. Smits op, dat hij in de bijna 25 jaren, die hij samen in Sliedrecht doorbracht, daar ongeveer 2500 keer had geprekeet en ongeveer 400 begrafenissen had geleid. In het geheel heeft hij zo ongeveer 8000 maal geprekeet op vele plaatsen en in allerlei gebouwen.

Namens kerkeraad en gemeente sprak ouderling De Heer, die Ds. en Mevr. Smits staande liet toezingen Ps. 121 : 3 en 4, Ds. M. Vlietstra sprak namens de classis Dordrecht en als konsulent, Ds. M. C. Tanis namens de vrienden en als opvolger, en tenslotte Ds. N. de Jong van Driebergen, die wees op de vriendschapsbanden, die 44 jaar geleden gelegd werden, toen zij elkaar in Apeldoorn ontmoetten, en die nooit verbroken zijn en niet kunnen worden verbroken.

Het was een goede avond. Na het uitspreken van de zegen des Heeren ging de grote schare onder de indruk van alles naar huis. Velen maakten van de gelegenheid gebruik om Ds. en Mevr. Smits nog even de hand te drukken.

B.

SCHEVENINGEN Tesselstraat 63

Gevraagd aan de „Eben-Haëzerschool” per 1 augustus of zo spoedig mogelijk daarna een

ONDERWIJZER(ES)

Bevoegdheid voor j en r

Chr. Geref. Kerk of Geref. Gemeente.

Sollicitaties aan het hoofd der school, P. van Dam, Beukstraat 64, 's-Gravenhage. Telef. 070-395625.

HARTELIJK WELKOM IN ELBURG

op de

ZENDINGS DAG

op D.V. woensdag 25 juni 1969 in het gebouw van de Gereformeerde Kerk, Vrijheidsstraat.

Morgensamenkomst aanvang 10.30 uur.

Leiding: Ds. M. S. Roos

Sprekers: Ds. D. Slagboom van Dordrecht:

Kom ga met ons.

Ds. P. Roos van Middelharnis:

De dynamiek van het Koninkrijk Gods.

Middagsamenkomst aanvang 2.00 uur.

Sprekers: Ds. H. C. v.d. Ent van Katwijk aan Zee:

Beginnende van Jeruzalem,

Ds. M. Geleijne van Hilversum

vertelt over de eigen ervaringen op het zendingsterrein.

Ds. H. van Leeuwen van Urk:

De ingeschrevenen.

DORDRECHT

Ver. voor chr. onderwijs op reformatorische grondslag.

Gevraagd per 1 augustus a.s. aan de Ds. BAL-THAZAR LYDIUSSCHOOL VOOR MAVO:

2 LERAREN

Ieder voor 29 lessen of meer, van wie één met tekenen L.O. of studerend ervoor.

1 LERAAR

GYMNASTIEK voor 4 lessen op woensdagmiddag.

Sollicitaties aan de sekretaris: L. Alderliesten, Keplerweg 54, Dordrecht. Tel. 01850-32069.

Inlichtingen bij de directeur: C.J. Hartog, Valeriusstraat 3, Dordrecht.

Tel. huis: 01850-36156

Tel. school: 01850-42020